

Irina Nosachenko

Self-organization of adult education in absentia

Summary. The article contains an analysis of the problems of adult learning in distance education. Describes the main forms of independent work part-time students in the process of working with academic texts.

Key words: characteristics of adult learning, independent work, a plan, notes from textbooks and lectures.

УДК 374.7

Алевтина Опольська,
м. Переяслав-Хмельницький

**ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ**

Сучасне суспільство характеризується високою інтелектуалізацією праці, динамізмом виробництва, інформаційним вибухом в усіх галузях суспільного життя. Для того, щоб вижити в цій ситуації, людина повинна постійно оновлювати свої знання, мати змогу при необхідності швидко змінювати сферу професійної діяльності з урахуванням потреб суспільства, а також з метою самовираження, всебічного і гармонійного розвитку упродовж усього життя.

Розв'язати ці проблеми якраз і повинна система післядипломної освіти, метою якої, з одного боку, є компенсація недоробок вищої освіти, з другого – підвищення кваліфікації у зв'язку з розвитком науки, техніки, технологій, перепідготовка кадрів.

Проблема розвитку та вдосконалення післядипломної освіти викликає жвавий інтерес багатьох українських дослідників, які працюють у різних сферах: філософії, економіці, педагогіці, психології, соціології та ін. Серед таких вчених – А. Аббасова, І. Зязюн, В. Кремень, В. Маслов, А. Нікуліна, В. Олійник, Н. Протасова, Л. Сігаєва, та ін.

Розвиток системи післядипломної освіти проходить нерівномірно, він іде за принципом галузевості. Це об'єктивно зумовлене специфікою професійної діяльності фахівців, організаційними, науково-практичними, матеріальними та іншими можливостями певного відомства [4, с. 10].

Необхідність впровадження нових технологій, розвиток науки і техніки, економічна і соціальна розбудова держави

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

приводить до розуміння реального місця післядипломної освіти у подальшому розвитку суспільства. Але, крім інших причин, цей процес значно гальмує не розробленість загальної концепції післядипломної освіти в системі безперервної освіти, теоретичних і технологічних основ її організації та функціонування. Основні підходи до освіти фахівців, дорослих людей з вищою освітою та певним життєвим та професійним досвідом, залишаються традиційними, що запозичені з педагогіки середньої і вищої освіти.

Інформаційний бум сучасності ставить післядипломну освіту на особливе місце в системі безперервної освіти. Це обумовлюється наявністю у працівників сформованих на основі їх соціального і професійного досвіду стереотипів мислення, які негативно впливають на їхню інноваційну діяльність. Тому основною функцією післядипломної освіти в цих умовах стає психологічна перебудова стереотипів діяльності і мислення, заміна негативних установок, а головною метою навчальних закладів післядипломної освіти є формування готовності слухача до діяльності в умовах освітньої ситуації в регіоні, яка постійно змінюється залежно від динаміки соціально-політичних, економічних і культурних процесів.

Післядипломна освіта має виконувати три взаємопов'язані функції (за Л. Сігаєвою):

- компенсаторну (ліквідація прогалів у базовій освіті);
- адаптивну (оперативна підготовка та перепідготовка відповідно до змін у виробничому та суспільному житті);
- розвивальну (забезпечення загальнокультурного розвитку, збагачення науковими знаннями, задоволення багатограних пізнавальних інтересів та духовних потреб особистості) [5, с. 46].

Педагогіка післядипломної освіти як самостійна галузь педагогічної науки на стадії становлення. Недостатність фундаментальних теоретичних розробок післядипломної освіти зумовила значною мірою використання в процесі підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних кадрів принципів, форм і методів вузівського навчання. Закономірно, що педагогіка післядипломної освіти використовує теоретичні положення педагогіки вищої школи. Разом з тим вона має свій об'єкт дослідження, який відрізняється значним життєвим і професійним

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

досвідом, біологічними характеристиками, специфікою цілей і завдань навчання. Ці специфічні для післядипломної освіти фактори вимагають особливих форм, методів і способів педагогічного впливу. Створення теорії і методики післядипломної освіти – одна з важливих умов підвищення професійної компетенції педагогічних працівників.

Насамперед необхідно визначити та науково обґрунтувати сутність післядипломної освіти, її зміст, ефективну систему функціонування. Життя постійно вимагає розробки державних стандартів післядипломної освіти працівників різних кваліфікаційних рівнів, критеріїв оцінки діяльності закладів післядипломної освіти, створення на державному рівні системи зворотної інформації про рівень професійної компетенції, потреб і запитів слухачів системи післядипломної.

Успішне здійснення реформування післядипломної освіти в нашій країні залежить від багатьох факторів, зокрема:

- від нормативно-правового забезпечення – вкрай необхідно розробити закон України “Про післядипломну освіту”, “Положення про післядипломну освіту в Україні та заклад післядипломної освіти”, “Положення про державну систему контролю якості навчання”, встановити державні стандарти якості освітнього продукту в системі післядипломної освіти;

- від організаційного забезпечення, яке передбачає необхідність створення Центру реформування післядипломної освіти в Україні, створення науково-дослідних підрозділів в межах діючих закладів післядипломної освіти. Потрібно виділити підрозділи, що забезпечували б контроль та самоконтроль якості навчання та викладання в системі післядипломної освіти а також аналіз результативності та ефективності навчання. Необхідно здійснити корекцію технологій навчання, виходячи із світового досвіду навчання дорослих, і визначити структури, що здійснюватимуть процедуру стимулювання закладів освіти та формування позитивної мотивації працівників до навчання;

- від наукового забезпечення, що покликане вивчити потреби держави в освітніх послугах післядипломної освіти, організувати розробку державних стандартів навчання в системі післядипломної освіти, розробити систему контролю результатів реалізації державних стандартів, провести аналіз наукових робіт, що забезпечують ефективність розвитку системи післядипломної освіти, провести корекцію тематики досліджень щодо удосконалення цієї системи, створити систему мотивації науково-

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

дослідних установ щодо впровадження досягнень науки в навчальний процес;

- від кадрового забезпечення, яке передбачає організувати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів для закладів післядипломної освіти, підготувати необхідну кількість аналітиків для проведення освітнього аудиту та прогнозування розвитку післядипломної освіти, розробити систему мотивації працівників до їх професійного удосконалення;

- від інформаційного забезпечення, яке дозволить створити профільні періодичні видання, організувати видання підручників та посібників для системи післядипломної освіти а також здійснювати оперативне інформування керівників та науково-педагогічних працівників післядипломної освіти для поліпшення їх роботи;

- від матеріально-технічного забезпечення, яке полягає у розробленні плану формування матеріально-технічної бази, планування напрямів зміцнення основних фондів закладів післядипломної освіти, створенні централізованої служби матеріально-технічного забезпечення післядипломної освіти;

- від соціального забезпечення, що є необхідною складовою розвитку післядипломної освіти. Воно має бути спрямоване на створення системи соціальних гарантій працюючим для здобуття ними нових знань, умінь і навичок;

- від фінансового забезпечення, яке передбачає державне фінансування системи післядипломної освіти, впровадження дієвої системи контролю за раціональним використанням фінансових ресурсів.

Для успішного функціонування післядипломної освіти необхідно проводити порівняльні моніторингові дослідження, які б давали змогу систематично її вдосконалювати[3; 8].

У справі розвитку та вдосконалення післядипломної освіти в Україні є багато невирішених проблем, що стосуються всіх її складових на різних рівнях (державному, регіональному, на рівні навчальних закладів тощо). Реалізація першочергових заходів реформування післядипломної освіти дасть можливість за відносно короткий час створити систему, яка відповідатиме світовим стандартам і яка буде виконувати в нашому суспільстві роль генератора нового кадрового потенціалу для нашої країни.

Література

1. Законодавство України про освіту: зб. законів. – К.:

Парлам.вид-во, 2002. – 159 с.

2. Зязюн І.А. Філософія неперервної освіти / Зязюн І.А. // Система неперервної освіти: здобутки, пошуки, проблеми: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. У 6 кн. – Чернівці: Митець, 1996. – Кн.1. – С. 13-15.

3. Олійник В.В. Проблеми реформування і розвитку післядипломної освіти / В.В. Олійник, А.С. Нікуліна // Післядипломна освіта в Україні. – 2001. – №1. – С. 6-9.

4. Протасова Н.Г. Післядипломна освіта педагогів як відкрита система / Н.Г. Протасова // Післядипломна освіта в Україні. – 2003. – №3. – С. 10-14.

5. Сігаєва Л.Є. Неперервна освіта в Україні: її складові і тенденції розвитку / Л.Є. Сігаєва // Післядипломна освіта в Україні. – 2001. – №1. – С. 45-46.

Алевтина Опольская

***Проблема развития и усовершенствования
последипломного образования***

Аннотация. В статье проанализированы основные факторы, которые вызывают проблемы функционирования системы последипломного образования, рассматриваются пути дальнейшего развития и совершенствования непрерывного образования взрослых в нашей стране.

Ключевые слова: система последипломного образования, образование взрослых, концепция последипломного образования, функции последипломного образования, содержание, теории и методики последипломного образования.

Alevtyna Opolska

***The problem of development and improvement
of postgraduate education***

Summary. The paper analyzes the main factors that cause the problems of the system of postgraduate education, the ways of further development and improvement of continuous education for adults in our country.

Key words: postgraduate education, adult education, the concept of post-graduate education, postgraduate education function, content, theory and methods of postgraduate education.